

LAMMERKINDEREN

VAN DEZELFDE AUTEUR

DORONBURC TRILOGIE

Duivelsdochters

MARIEKE ROOIJMANS

LAMMERKINDEREN

EEN OFFERTER VERGEVING VAN ZONDEN

Lammerkinderen

© Marieke Rooijmans 2024

Uitgever: Yvoire Books

Redactie: WareWoordenWereld

Coverontwerp: Yvoire Books

Omslagillustratie: Eugène Ravensbergen-Kok

ISBN: 9789403715933

www.mariekerooijmans.nl

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, door middel van druk, fotokopieën, geautomatiseerde gegevensbestanden of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

Trigger warning - disclaimer

Lammerkinderen is historische fictie. Ik volg de, voor zover bekende, geschiedenis zo veel mogelijk, maar ik ga er wel creatief mee om door de historische werkelijkheid aan te vullen met mijn eigen fantasie, waardoor het magische realisme ontstaat.

Dit verhaal speelt zich, net als Duivelsdochters, af halverwege de late middeleeuwen (13e tot 15e eeuw). Er komen heftige onderwerpen aan bod die in deze tijd gebruikelijk waren. Houd rekening met grafische beschrijvingen van wreedheden, godslaster en triggers rondom ongelijke machtsverhoudingen. De tijden toen waren, met name door onwetendheid, wel anders. Veel zwaarder dan nu. Om in de tijdsgeest te blijven en het verhaal goed te kunnen vertellen, zijn wel de gevolgen van deze wreedheden beschreven.

Het leven was hard in het verleden, zeker voor mensen die anders waren dan de standaard. Naast de heksenjacht, die ik ook in Duivelsdochters beschreven heb, haal ik in Lammerkinderen het thema gehandicapte kinderen aan. Uiteraard heb ik deze barbaarse praktijken bij de kinderen niet uitgeschreven; ik ben ook moeder. In de tijden van de Romeinen en in de middeleeuwen werden kinderen met een handicap gezien als een gevolg van de zonde die de ouders hadden begaan. Veel van deze kinderen werden vermoord of afzijdig gehouden. Vanaf de vierde eeuw werden er gehandicapte kinderen opgevangen in kloosters bij de nonnen. Gehandicapte

kinderen die zouden kunnen werken werden op boerderijen geplaatst, maar velen eindigden bedelend op straat.

Tussen de 12e en de 18e eeuw werden gehandicapte kinderen geplaatst tussen de 'krankzinnigen' ofwel, psychiatrisch patiënten in dolhuizen. Ook kwamen ze terecht in tuchthuizen, spinhuizen, verbeteringsgestichten en interneringshuizen.

Liefs Marieke

Dirc

Iedereen fluistert nog over wat er vandaag gebeurde. De dag was zo goed begonnen. Ik was eindelijk oud genoeg om buiten het tehuis te mogen gaan werken. Maar tijdens het eten was de dag veranderd in een regelrechte hel. Helena was zomaar op de grond gevallen. Terwijl zuster Beatrijs aan kwam rennen, begon Helena's hele lichaam te schokken. Haar armen en benen vlogen alle kanten op. Het was echt een eng gezicht om haar hoofd zo tegen de houten vloer te zien bonken.

Zuster Beatrijs was in paniek geraakt toen het gezicht van Helena helemaal blauw werd. Haar mond zag er ook vreemd uit. Er kwam zelfs schuim uitgelopen. Ik zag dat zuster Beatrijs heel hard riep en even daarna kwam zuster Gisele aangerend. Zij is onze moeder-overste.

Samen hebben ze Helena weggehaald uit de eetzaal. Ik wilde weten wat er aan de hand was, dus ben ik ze gevolgd. Het was donker in de gangen, er brandden maar een paar kaarsen, die schaduwen op de muur wierpen. Ik rende zo snel als ik kon de gangen door. Er zijn hier zo veel mensen doodgegaan. Het spookte soms in het vroegere pesthuis.

Ik zag hoe ze haar meenamen naar de geheime kamer. Zo noemden wij die. De deur van deze ruimte zat altijd op slot, maar ik wist hoe hij eruitzag. Ik haastte me naar de kamer ernaast. Daar zat een klein gat in de muur, waardoor ik alles kon zien. Ik ontdekte het op een dag

toen we verstoppertje speelden. De geheime kamer leek op een normaal slaapvertrek, want er stond een bed en een kast, maar er sliep nooit iemand.

Zuster Gisele hield de kleine Helena tegen het bed gedrukt, terwijl zuster Beatrijs haar met een touw vastbond aan het bed. Het leek wel of de twee nonnen ruzie hadden. Het gezicht van zuster Gisele stond op onweer, zoals zo vaak. Haar ogen hadden zich vernauwd tot spleetjes en haar neusvleugels stonden wijd. Ze trilden zelfs als ze praatte. Zuster Beatrijs huilde en riep iets naar haar moeder-overste. Ik had door de jaren heen goed leren kijken, omdat ik niets kon horen.

Er kwam een priester binnen, maar het was niet vader Gilbertus, de priester die elke zondag de mis voordroeg in het tehuis. Deze man had ik nog nooit gezien. Hij leek meer op een monnik. Deze man was ouder en nog langer en dunner dan vader Gilbertus. Zijn ogen waren bijna zwart. Een groot litteken liep van zijn kin, dwars over zijn gezicht naar zijn wenkbrauw. De hele rechterkant van zijn gezicht was gebobbeld en lelijk. Het gaf me de kriebels.

In de tussentijd hadden de zusters kaarsen aangestoken die ze in een cirkel om het bed hadden gezet.

Op het kastje naast het bed lag een doek met daarop verschillende dingen. De monnik doopte zijn hand in de kom op het nachtkastje en sprenkelde iets op het gezicht van Helena. Het leek op water, maar ik kon het niet goed zien. Daarna sloeg hij een kruis en bogen ze alle drie hun hoofd om te bidden. Helena lag daar maar te schokken op het bed. Volgens mij had ze hele andere hulp nodig.

De zusters bleven doorbidden, terwijl de monnik het volgende voorwerp van het kastje pakte. Een houten kruis met Jezus Christus erop. Hij hield het met twee handen voor hem in de lucht en schreeuwde iets naar Helena.

Hij legde het terug en schepte met zijn handen iets uit een grotere kom op het kastje. Ik dacht dat het water was, maar tot mijn grote verbazing was het een rode, kleverige siroop. De eerwaarde maakte een spattende beweging naar Helena waardoor ze bedekt werd met het rode goedje. Het leek wel bloed. Ik tuurde door mijn wimpers om

het beter te kunnen zien. De monnik deed het nog een keer waardoor er grote rode vlekken in haar jurk ontstonden. Nu rook ik de door-dringende geur pas en wist ik het zeker. Het was bloed!

Hij riep iets uit wat ik natuurlijk niet kon horen, maar het zag er niet vriendelijk uit. Waarom was die man zo boos op haar?

Mijn ademhaling versnelde en ik voelde me misselijk worden. Mijn benen trilden zo hard dat ik dacht dat ik er doorheen zou zakken. Een warme straal liep langs mijn benen naar beneden. Ik kreunde. Niet weer! Blijkbaar had ik te veel geluid gemaakt, want zuster Gisele keek verschrikt op naar de muur waar ik achter stond. Ze werd woest toen ze me ontdekte. Ze beende de kamer uit naar de ruimte waar ik stond en werd nog bozer toen ze zag dat ik in mijn broek geplast had. Ik zag aan haar gezicht dat de woorden die ze uitsprak, niet vriendelijk waren. Ik begreep alleen niet, waarom zij nog steeds niet snapte dat ik haar niet kon horen. Ze greep me bij mijn oor en sleurde me de gang door.

Ik kon nog net zien hoe zuster Beatrijs en de vreemde monnik Helena wegdroegen en haar bebloede jurk achter het slot bleef hangen, waardoor er een grote scheur in werd getrokken. Helena hing slap in hun armen en haar ogen waren helemaal wit. Mijn hartslag bonkte in mijn keel. Wat waren ze met haar van plan?

Ik lig op mijn bed en staar naar het plafond. Het is het stomste einde van mijn twaalfde jaarviering, maar er is een baantje voor me geregeld bij de smid en ik ben blij dat ik eindelijk af en toe weg kan uit dit verrotte hol.

1

‘Je kunt me dit niet aandoen. Alsjeblieft, doe het niet.’ Ameline pookte in de vuurplaats, waardoor de gloeiende kolen weer opvlamden. Het was koud voor de tijd van het jaar. Er hing sneeuw in de lucht en het vuur knetterde aangenaam. Buiten was een uil hoorbaar als de wind niet in vlagen om de boerderij gierde.

Met de plaid van haar dochters bed stevig in haar handen geklemd, staarde ze in stilte in de vlammen. Wat ze in het vuur zag, verontrustte haar. Ze draaide zich om naar haar man en viel op haar knieën. Tranen stroomden over haar wangen. De zilte smaak lag op haar lippen. Tegen beter weten in, smeekte ze Roan opnieuw om het niet te doen.

Voor haar stond haar man, haar grote liefde. Roan had haar altijd geplaagd toen ze klein waren. Bloedirritant had ze hem gevonden. Totdat hij haar een paar jaar geleden gekust had op het oogst-festival. Zomaar, uit het niets. Hij was al die tijd al verliefd op haar geweest. Ze had hem weggeduwd, wilde niets van hem weten, maar hij was volhardend en in de maanden daarna had hij beetje bij beetje haar hart veroverd. Ze was van hem gaan houden. Zielsveel van hem gaan houden. Ze hadden ontzettend verschillende karakters, toch bleek hij de man van haar dromen te zijn. Maar vandaag niet. Vandaag haatte ze hem uit de grond van haar hart.

Op zijn gespierde arm droeg hij haar grootste schat op deze aarde, hun dochter Luna. Het meisje had een perfect gezichtje en haar moeders goudblonde haar, in krullen zoals haar vader ook had.

Over haar groene ogen lag een witte waas. Om haar schouders droeg ze een warm geweven, schapenwollen poncho. De peuter staarde naar een willekeurige plek op de muur en liet haar hoofd rusten op de brede schouder van haar vader.

‘We hebben geen andere keus, Lientje.’

‘Ja, dat hebben we wel!’ snikte Ameline luid.

‘Kijk naar je dochter!’ riep Roan. ‘We hebben het hier uitgebreid over gehad. Dit is de beste oplossing.’

‘Voor wie? De beste oplossing is dat ze bij ons blijft. Bij haar ouders,’ zei Ameline met een schorre stem van het huilen. ‘Ze kan niet zonder ons en ik kan niet zonder haar. Ik begrijp niet dat jij dat wel kunt!’ Ze stond op en wilde Luna overpakken van Roan. ‘We hebben een prachtige dochter!’

‘Daar zit ze in ieder geval in een veilige omgeving.’ Roan hield het meisje stevig vast. ‘Laat haar los, Lien,’ zei hij ferm toen hij van haar weg liep.

De tweejarige Luna begon te huilen. De kleine meid kon alleen maar op haar gehoor afgaan. De hele wereld was voor haar in zwart gehuld.

Radeloos greep Ameline naar haar hoofd. Ze rende achter Roan aan, die inmiddels naar buiten was gelopen. ‘Roan, kom terug!’ smeekte ze rillend van de kou. Haar adem vormde wolkjes in de lucht. Ze wist dat hij onverbiddelijk was en dat ze dit gevecht niet van hem ging winnen.

Luna lag nog steeds tegen de vertrouwde schouder van haar vader. Haar gejammer dreunde nog lang door in Amelines hoofd. Zelfs nog toen ze al een heel eind van haar vandaan waren. ‘Kom terug,’ fluisterde ze snikkend. ‘Niet weggaan.’

Vanuit de verte rolden dreigende wolken haar kant op. Als een donker gordijn trokken ze door de lucht, als een afspiegeling van haar gevoelens. De eerste sneeuwvlokjes dwarrelden naar beneden en smolten op haar gezicht en al snel kon ze de contouren van haar man met haar dochter op de arm niet meer zien.

Huilend zakte ze in elkaar op de bevroren grond. De kudde schapen naast haar keek haar stoïcijns aan en stopten voor een moment hun eeuwige herkauwen op het hooi en de klaver die zij even daarvoor in hun winterverblijf had gegooid. Op de schapen na, viel de wereld om haar heen griezelig stil. Zelfs de kippen die normaal op het erf rondscharrelden, lieten zich niet zien.

Roan en zij hadden met moeite een kind kunnen krijgen. Haar vriendin Jenne had met haar botanische kennis alles gedaan wat in haar macht lag om hen te helpen, maar het had lang niet mogen baten. Totdat de natuurgenezeres in Jenne een nieuw recept wilde proberen. Ameline had op dat moment alles aan willen pakken. Zonder te overleggen met Roan had ze Jennes kruidenaftreksel geprobeerd en met succes. Zielsgelukkig was Ameline geweest toen ze wist dat ze in verwachting was. Net als Roan trouwens, die het aan iedereen vertelde die het horen wilde.

Dat gelukzalige gevoel was op slag verdwenen toen Luna geboren was en ze beseften dat hun dochter nooit zou kunnen zien. Haar grote ogen bleven dof en volgden nooit de beweging van de ramelaar die Roan voor haar gemaakt had. Nooit zou het meisje weten hoe haar ouders eruitzagen of weten hoe de boerderij eruitzag. Nooit zou ze kunnen genieten van de zon die onderging achter de rivier of van de heide die in bloei stond en als een paarse deken over de aarde lag.

Ameline hield zielsveel van haar dochter en had haar geaccepteerd zoals ze was. Ze wist dat ze destijds met het uitspreken van haar vloek op vader Johannes een risico had gelopen al had ze haar vermoeden nooit met haar man gedeeld. Roan accepteerde Luna's beperking niet. Hij kon het niet verkroppen dat God hem een gehandicapt kind had gegeven. Hij als vrome katholiek, een kind dat niet goed was. Ze snoof neerbuigend. Daarom stopte hij zijn eigen dochter weg in Huize Neerbosch, een tehuis voor kinderen die anders waren dan andere kinderen. Hij hield echt wel van zijn dochter, maar op dit vlak stonden hun overtuigingen lijnrecht tegenover elkaar.

Met stijf dichtgeknepen ogen bracht Ameline de dik gebreide plaid, die ze nog steeds in haar vuisten klemde, naar haar gezicht. Ze ademde diep in door haar neus, in de hoop de herkenbare geur op te snuiven van haar dochter, maar er zat alleen een muffig luchtje aan.

2

Al een half uur zaten ze daar, roerloos en zwijgend naast elkaar. Sarah had haar hoofd op de schouder van haar verloofde gelegd. Niels streelde haar hand en speelde af en toe met het edelsteentje van haar verlovingsring.

‘Die krijg je echt niet terug, hoor. Wat er ook gebeurt vandaag,’ zei ze uiteindelijk. Haar stem klonk diep en zwaar na het lange zwijgen. ‘Ik mag dan wel niet je eerste liefde zijn, maar ik wil wel je laatste zijn.’

Zonder iets te zeggen glimlachte hij en bleef hij haar hand liefkoken.

De kliniek was veel drukker dan ze had verwacht. Het interieur werd gedomineerd door witte en blauwe tinten en in de wachtruimte stonden kunststof stoelen die redelijk comfortabel waren en tegelijkertijd makkelijk schoon waren te houden. De whiteboards aan de muur waren behangen met voorlichtingsaffiches.

Haar blik viel op de stapel magazines op het tafeltje naast haar. Op de voorpagina van het bovenste blad stond een bijna pagina-vullende foto van een met pijn vertrokken vrouwengezicht met de schreeuwerige tekst: “Wat niemand je vertelt over de bevalling!” Sarah huiverde en voelde het kippenvel over haar rug omhoog kruipen naar haar nek. Welke idioot had bedacht om dit tijdschrift in een fertilitateitskliniek neer te leggen? Ze pakte het blad op en schoof het vinnig onderop de stapel.

Ze keek om zich heen en ving de blik van een vrouw schuin tegenover haar. Die streelde haar dikke buik en glimlachte begrijpend naar Sarah terwijl ze haar ogen langzaam sloot. Een soort dubbele knipoog, alsof ze wilde zeggen: het komt wel goed.

Sarah glimlachte terug en staaarde vervolgens naar de twee deuren. Welke zou als eerste opengaan? Om haar gedachten te verzetten, ging ze een weddenschap met zichzelf aan. De linker. Zo niet, dan zou zij vanavond koken én de afwas doen.

‘Sarah Scholten?’ De verpleegkundige stond in de opening van de rechterdeur en keek met een vragende blik de wachtkamer rond.

Oké, zelfs een wedje winnen lukte vandaag niet. Sarah knikte kort naar de vrouw en stond op. Haar benen voelden als lood. Ze keek in de ogen van Niels die haar bemoedigend in haar hand kneep. Ze had een enorme knoop in haar maag, maar ze kon er niet onderuit. Ze had een antwoord nodig, ze móest het zeker weten.

Ze volgden de verpleegkundige naar de spreekkamer. In de kille ruimte zat een andere arts dan de lieve vrouw die de onderzoeken bij Sarah had afgenomen.

De fertiliteitsarts stond op, knikte kort met een door de zongebruind hoofd en ging weer zitten. ‘Goedemorgen mevrouw Scholten, neemt u plaats.’ Haar stem was laag en kalm. Ze droeg een doktersjas over haar hippe gestreepte Marlene Dietrich broek met bijkleurende top.

‘Goedemorgen,’ zei Sarah terwijl ze plaats nam op de eenvoudige, harde stoel. Ze keek naar het uitzonderlijk geordende bureau. De pennen lagen op kleur, netjes recht en op dezelfde afstand van elkaar. De potloden keurig geslepen. Normaal zou ze het enorm kunnen waarderen, maar vandaag deed het haar niets. Op het beeldscherm verscheen een screensaver van drie breed lachende kinderen ergens aan zee; ongetwijfeld de kinderen van de arts.

‘Ik ga maar meteen met de deur in huis vallen. Het spijt me. U bent onvruchtbaar.’

Sarah keek strak voor zich uit.

‘Mevrouw Scholten, begrijpt u wat ik zeg?’ vroeg de arts rustig.

Ze reageerde niet.

‘Sarah?’ vroeg Niels zacht. Hij legde een hand op haar knie.

‘Ja,’ zei Sarah, haar woorden nauwelijks boven een fluistering uitkomend. Ze knikte. ‘Ik begrijp het.’

‘De kans dat u op een natuurlijke manier zwanger wordt, is nihil.’

Sarahs ogen werden vochtig. Ze kon niet meer nadenken, haar hoofd voelde aan als een zak watten. Alle geluiden verdwenen naar de achtergrond. Het enige wat in haar hoofd als een mantra bleef herhalen, waren de woorden: u bent onvruchtbaar - u bent onvruchtbaar - onvruchtbaar... Automatisch verplaatste haar hand zich naar haar buik. In de verte ving ze flarden op van het gesprek tussen Niels en de fertiliteitsarts. Het ging over haar.

Niels’ stem, fluisterend, verslagen: ‘Zijn er andere opties?’

Alles draaide.

‘... geen aantoonbare reden.’

Nooit zou er een kindje in haar buik groeien.

‘... gezien de leeftijd van mevrouw...’

Een kindje van haar en Niels.

‘... haar in de gaten houden.’

Diep in haar hart had Sarah altijd al geweten dat ze geen kinderen kon krijgen. Na de afgelopen jaren in verschillende trajecten gezeten te hebben, met de daarbij behorende hormoonbehandelingen, was ze moegestreden. De diepe wens had de eindeloze reeks injecties in haar buik vergoelijkt. Iedere maand hoop, iedere maand verdriet. Daarbij werd ze er ook niet jonger op. Dit slechtnieuwsgeprek sloot het rijtje teleurstellingen perfect af.

‘Kom,’ zei Niels. Hij pakte haar hand. ‘We gaan naar huis.’

In foetushouding lag Sarah op de bank, weggestopt onder haar favoriete fleecedekentje. Bumper lag opgekruld tegen haar aan. Luid spinnend genoot hij van haar zachte strelingen over zijn rug. Op de achtergrond hoorde ze de begintune van een bekend entertainmentprogramma op de televisie. Ze waren in stilte teruggereken naar hun kleine huisje op de dijk. Het huis dat ze samen met Niels

gekocht had, een paar maanden nadat ze de meest absurde reis van hun leven hadden gemaakt.

Hij zette een dampende kop thee voor haar neer en plofte naast haar op de bank.

Bumper schrok en sprong op de grond.

'Nondeju, wat een klerezooi,' zei Niels. Bezorgd wreef hij over de littekens op haar onderarm.

'Sorry.'

Niels schudde zijn hoofd. 'Het is niet jouw schuld.'

'Jawel,' fluisterde Sarah.

'Heb je weer het gevoel dat je faalt?' vroeg hij wat zachter.

Ze schudde haar hoofd terwijl ze rechtop ging zitten. 'Ik baal alleen dat mijn lichaam me in de steek laat.'

Hij knikte, zijn ogen vol medeleven. 'Het is wel raar dat er geen oorzaak is. Dat je zomaar geen kinderen kunt krijgen,' zei Niels. 'Het is ons gewoon niet gegund.'

'Dat is inderdaad wrang, maar voor velen wel de realiteit,' zei Sarah. Ze staarde tussen de orchideeën en vetplanten door naar buiten. De regen tikte hard tegen het glas. In de verte graasde Anneke onbezorgd in het aangrenzende weiland. Zelfs in dit weer at haar paard onverstoorbaar door.

'Voor ons is het toch ook de realiteit?'

'Nee. Het is onze eigen schuld.'

Niels schudde zijn hoofd en keek haar niet-begrijpend aan.

'Nee,' zei Sarah. 'Ik weet dat het onzinnig klinkt, maar...' Ze maakte haar zin niet af.

'Maar wat?'

De hete drank gleeed door haar slokdarm toen ze een slok nam van de dampende kop thee. 'Er is wel degelijk een oorzaak. Dit is een rechtstreeks gevolg van het tijdreizen.'

Niels' ogen werden groot. 'Denk je dat echt...,' stamelde hij.

Sarah knikte ernstig. 'Het klinkt absurd, ik weet het. Toch kan ik geen andere redenen bedenken. Alle onderzoeken zijn verder goed. Ze hebben geen afwijkingen kunnen vinden. Bij ons allebei niet.'

'Aleydis heeft me ooit verteld dat alles consequenties heeft. Misschien is onze onvruchtbaarheid een wraak van de tijd.'

Een stilte vulde de ruimte terwijl ze allebei de impact van Sarahs woorden lieten bezinken. Het zou zo maar de bittere waarheid kunnen zijn, een prijs die ze hadden betaald zonder het te beseffen.

3

Nadat ze verschillende manden met fruit en zakken met graan op de kar had geladen, klopte Ameline Duco bemoedigend op zijn gespierde nek. Af en toe had de jonge hengst zijn streken, maar vandaag had hij braaf gewacht tot ze klaar was.

Ze gaf hem een appel die ze even daarvoor uit een van de manden gepakt had. Zelf nam ze een hap van een andere. Ze was blij dat ze verschillende rassen had in haar boomgaard, zodat ze het hele jaar door appels kon verkopen, al was de opbrengst van deze winter-soort een stuk minder. Ze had al bijna spijt dat ze er een hap van genomen had.

Ze krom op de bok en spoorde de voskleurige hengst aan om te vertrekken. Het was een korte rit over een breed karrenspoor door de velden. Ze besloot te genieten van het winterse landschap en niet te veel na te denken over het gemis van Luna. De grond was hard, waardoor de hoeven van Duco hard weerkaatsten op de ondergrond. De rivier was bevroren en enkele kinderen waagden zich al op het dunne ijs. In de verte kon Ameline de stadsmuur al zien. Daarachter kringelden overal rookpluimen omhoog.

Het was rustig bij de stadspoort, weinig mensen van buitenaf hadden zin om in de kou op de markt te staan en lieten tegenwoordig marskramers het vuile werk opknappen. Ameline deed het liever zelf. Het scheelde ook nog eens flink in de opbrengst.

De markt was gelegen midden in Doronburc. Met aan de ene zijde de ommuurde burcht en aan de andere kant de kerk van haar goede vriend Gilbertus. Rechts leidde een smal straatje met een kleinere poort naar de dichtgevroren haven. De rook van de houtvuren dreef als een sluier boven de besneeuwde daken. Gelukkig betekende dat wel dat de rioollucht een stuk minder was dan in de zomerperiode.

Er waren dit keer maar weinig kraampjes bezet, alleen de smid, wat marskramers en de nieuwe bakker. Roans broer had de bakkerij van zijn vader overgenomen en Roan had een graanmolen gebouwd naast de boerderij toen ze daar samen gingen wonen.

Ze klapte een wand aan de lange zijde van de wagen met behulp van twee zware scharnieren naar beneden en stalde de manden met fruit en de zakken met graan bij de spaakwielen op de grond. Het vlechtwerk van de manden werd slecht. Ze zou binnenkort nieuwe moeten maken. Dan kon ze meteen enkele wilgentenen gebruiken voor een nieuwe afrastering van het weiland.

Van elk product zette ze een klein gedeelte apart voor de landheer, heer Thiederic de Trevey - von Franckenberg. De inmiddels 55-jarige man was een stuk milder geworden door de jaren heen. Waarschijnlijk had zijn schoondochter, haar zus Isolde, daar ook een groot aandeel in gehad. Zij was met zijn zoon Aernout gehuwd, omdat Alwin de verloving met Isolde destijds verbroken had. Hij vertrouwde haar niet meer, omdat ze te veel met de zoon van de landheer gezien was en was met hun andere zus Gertruid getrouwd. Haar oudste zus was met Alwin in de stad gaan wonen nadat ze getrouwd waren.

Isolde was echter niet uit liefde met de zoon van de landheer samen, want Aernout had zijn hart verloren aan de nieuwe priester Gilbertus. Isolde wist dit en accepteerde het. Als vrouw van de adellijke Aernout was ze, in theorie, onaantastbaar. Isolde hield echt wel van Aernout, maar er was geen seksuele aantrekkingskracht tussen hen.

Gertruid had met Ameline een soort van wapenstilstand afgesloten, omdat ze doorhad dat Ameline een goede band opgebouwd had

met vader Gilbertus. Misschien hoopte Gertruid dat ze nog ooit haar geloof in God zou terugvinden. Al vertrouwde Ameline haar oudste zus nog steeds niet.

Isolde en Gertruid waren nog steeds vijanden, waardoor Isolde nooit de burcht uit kwam en opgesloten zat als een vogel in een kooi, ondanks haar theoretische onschendbaarheid.

Ameline gooide wat hooi op de grond voor Duco en hoopte van ganser harte dat het wispelturige dier zich zou gedragen vandaag. 'Goedemorgen Stientje,' zei ze opgewekt, toen een struise vrouw aan haar kraampje kwam staan. Ze veegde haar handen af aan haar gekreukelde rok en toverde een glimlach op haar gezicht.

'Dag Lien, mag ik een kaasje van je en twee van die prachtige appels?'

'O ja, wat een prachtige appels heb je,' zei een magere vrouw die zich inmiddels bij hen gevoegd had. Ze liep wat voorovergebogen en schuifelde met haar voeten.

'Natuurlijk Stientje, jij ook, Gré?' Ze legde de appels voorzichtig in de mand die de vrouw omhooghield.

De vrouw viste een duit uit de zak van haar schort en gaf deze aan Ameline.

De vrouwen bleven nog even naast haar kraam staan, waardoor ze een groot gedeelte van hun gesprek opving.

'Ze hebben gisteren een gehandicapt kind gevonden, dood... in de sneeuw... helemaal onder het bloed,' wist Gré te melden.

'Mijne Here Gré, dood? Wat moet zo'n kind dan ook alleen buiten in de kou?' vroeg Stientje.

'Ik weet het niet. Het was er zo eentje uit Huize Neerbosch.'

Het bloed trok weg uit Amelines gezicht en ze had moeite om het trillen van haar handen onder controle te houden. Ze schudde de vreselijke beelden die zich opdrongen van zich af en probeerde zich weer te concentreren op haar werk.

De magere vrouw knikte. 'Ja, dat arme kind.'

Amelines ademhaling versnelde. Had ze het dan toch niet goed gezien laatst? Wat had het vuur haar dan wel willen vertellen? Ze hield het niet meer en draaide haar hoofd met een ruk om naar de twee roddelende vrouwen. 'Welk kind?' vroeg ze in paniek.

De twee dames keken haar met opengevallen monden aan.

'Zeg me welk kind!' schreeuwde ze, toen ze niet snel genoeg antwoord kreeg. Duco schrok en trappelde nerveus, waardoor de hele kar begon te bewegen. Appels stuiterden naar beneden.

'Weet ik veel, een jongen, volgens mij... Schreeuw niet zo tegen me,' antwoordde Gré.

Ameline haalde een keer diep adem. 'Wat weet je precies?' vroeg ze een stuk rustiger.

'Het was een achterlijke jongen, zo eentje die geestelijk niet helemaal in orde is. Ze hebben hem gevonden in de sneeuw, helemaal onder het bloed.'

'God hebbe zijn ziel,' prevelde Stientje terwijl ze een kruisje sloeg.

'Er gaan verschillende verhalen rond en ik heb ze allemaal al gehoord,' zei Gré met misplaatste trots. 'Hij zou door een roedel wolven aangevallen zijn, maar volgens anderen is hij compleet doorgedraaid en heeft hij zichzelf vermoord.' Ze liet een theatrale stilte vallen, schermde toen haar mond af en fluisterde: 'Ik heb zelfs een verhaal gehoord dat hij door heksen geofferd is aan de duivel.' Ze was steeds zachter gaan praten en knikte samenzweerderig.

Ameline moest goed luisteren wat ze zei. 'Wat een onzin,' zei ze gepikeerd.

'Nou, er gaan wel vaker verhalen rond over Huize Neerbosch.'

'Wat voor verhalen?' vroeg Ameline. Ze greep een mand vast in een poging het onophoudelijke trillen van haar handen te laten ophouden.

'Ik kan hier toch niet staan roddelen als een wasvrouw?'

Ameline slikte een nare opmerking in en herhaalde haar vraag. 'Wat voor verhalen?'

'Duiveluitdrijving... exorcisme. Dat soort enge dingen,' wist Gré.

'Jouw dochter zit toch ook in dat tehuis?' vroeg Stientje plots.

‘Ja, dat klopt,’ fluisterde Ameline. Tranen biggelden over haar wangen terwijl ze de gebutste appels opraapte.

‘O sorry, lieve kind, daar heb ik helemaal niet aan gedacht,’ hoorde ze Gré zich verontschuldigen.

Stientje mepte haar vriendin tegen haar benige bovenarm. ‘Uilskuiken!’

Amelines hart brak. Waarom had ze niet naar haar eigen gevoel geluisterd? Waarom had ze Roan niet tegengehouden?

4

Struinend door de archieven van haar oude werkgever had Sarah maar een doel voor ogen: uitzoeken wat er bewaard was gebleven over Doronburc in de middeleeuwen. Wat was er bekend over haar voorouders?

Ze hadden het er nooit met iemand over gehad. Zij niet, en Niels ook niet. Wat hadden ze moeten zeggen? Niemand zou hen geloven. Maar ze wilde bevestiging dat ze echt in de middeleeuwen geweest was. Ze wilde het met eigen ogen gezien hebben om het af te kunnen sluiten. Wat precies? Bewijs van dat zij daar geweest zijn? Of bewijs dat tijdreizen je onvruchtbaar maakt? Ze wilde bewijsmateriaal hebben. Iets op papier hebben dat het niet alleen maar een grote, boze droom was. Iets de schuld kunnen geven dat zij geen kinderen kon krijgen. Misschien was dat ook wel de trigger geweest om nu pas naar hard bewijs te zoeken.

Zuchtend leunde ze met haar rug tegen de muur. Hier was niets te vinden. Een gemeentearchief was niet groot genoeg, hier was niet zoveel bewaard gebleven, zeker niet van een gemeente in een andere provincie. In ieder geval niet van zoveel eeuwen terug. Ze moest groter denken. Ze bedankte haar oud-collega voor de moeite en teleurgesteld keerde ze huiswaarts. Uit de speakers van haar kleine Franse bolide klonken de krakende klanken van haar favoriete band. Dit nummer van ABBA vrolijkte haar altijd weer op, en ze zong uit volle borst mee.

*...You feel bad, let me tell you, we all get the blues
Sometimes life is a burden, weighed down in your shoes
When it's bad, worse, worst
(And when you're feeling so bad)
And you think you're cursed
(And you've got it sad)
Well, if there's one thing for the better that can turn you loose*

*It's gotta be rock'n roll
To fill the hole in your soul
There's gotta be rock'n roll
To fill the hole in your soul...*

Thuis nestelde ze zich op de bank, trok haar gerafelde deken over haar benen en klapte haar laptop open. In de zoekbalk typte ze 'Gelders Archief'. Bumper sprong op de bank en krulde zich tegen haar aan. Ze bladerde door honderden vergeelde foto's en landkaarten. De personendatabase reikte niet heel veel verder dan begin 19e eeuw. De doop-, trouw- en begraafboeken gingen een stuk verder terug, maar van vóór de 16e eeuw waren er geen gegevens bekend. Ze keek nog even rond op de website en stuitte op een leenregister in de archieven van de Leenkamer. Ze veerde op en scrolde door de data. Begin 14e eeuw. Hebbes! Steeds vlugger scrolde ze door de informatie totdat ze aankwam rond 1346. Ze vertraagde en scande de gegevens. Haar ogen schoten van links naar rechts over de pagina. Op de meeste bladzijdes stond alleen een voornaam en gewichten per product. Ze slaakte een kleine gil toen ze het zag staan. Bumper keek chagrijnig op omdat ze hem gewekt had uit zijn middagdutje. Daar stond het echt: Roelof Bakker. Dat was de man bij wie ze samen met Ameline tarwe gebracht had. Met haar vinger op het scherm zocht ze naar andere bekende namen.

Daar! Ze veerde op. Gregor de Visser, de vader van Alwin. Heer Thiederic had de duimschroeven goed aangedraaid, zag ze aan de

hoge aantallen die de notoire zatlap elke week af moest staan. Dronken onderhandelen blijkt maar weer eens verkeerd uit te pakken, dacht ze cynisch. Daar stond het in sierlijke krulletters: Geraerd. Zonder achternaam, maar door de productlijst wist ze zeker dat het haar middeleeuwenvader was. Nog steeds niet precies wat ze zocht, maar ze was op de goede weg. De mensen die ze had ontmoet, hadden echt bestaan.

Voor het originele register en het authentieke leenakteboek met testamenten en stambomen, werd doorverwezen naar de studiezaal. Sarah noteerde de archiefstuknummers in haar telefoon.

Ze klikte op het juiste tabblad van de website. De studiezaal, waar originele archiefstukken bekeken konden worden die te fragiel waren om in te scannen, was de volgende dag geopend. Morgen aan het einde van de dag kon ze hier langs gaan. Ze had dan alleen haar mentorklas en twee lessen geschiedenis. Ze reserveerde meteen haar bezoek en klapte tevreden haar laptop dicht.

De volgende dag propte Sarah het laatste stukje van haar boterham met pindakaas naar binnen en ze sloot het portier van haar auto. Ze wilde zo snel mogelijk aan de slag. Rillend van de kou bekeek ze de ingang van het archiefgebouw. Ze had het architectonische hoogstandje altijd al een lelijke kubus gevonden. Ze liep om het gebouw heen en meldde zich aan bij de receptie, de laatste kruimels van haar mond vegend. Tante Hanneke had vroeger elke middag een witte boterham met pindakaas voor haar gesmeerd. Als ze haar ogen sloot en ze rook pindakaas, zat ze op slag weer aan de keukentafel van de boerderij met het boerenbontservies en de warme houtkachel. Sarah hoopte dat de pindakaaslucht om haar heen inmiddels verdwenen was.

Een vriendelijke vrouw wees haar de weg naar de studiezaal.

‘Aanmeldnummer,’ blafte de oudere vrouw achter die balie kortaf.

‘Goedemiddag mevrouw, mijn meldnummer is 4509,’ antwoordde Sarah overdreven beleefd.

De vrouw keek over het randje van haar zware montuur, naar de klok aan de muur, al was dat niet nodig geweest, Sarah wist zelf prima dat ze, zoals altijd, te vroeg was.

‘Welke archiefstukken wenst u in te zien?’ vroeg de vrouw zonder verder iets te zeggen.

Sarah bladerde door de notitie app op haar telefoon. ‘Nummer A11635 en A11485 alstublieft.’

De vrouw tikte de nummers in op haar toetsenbord. ‘Neemt u daar maar plaats.’

Sarah volgde de kromme wijsvinger van de vrouw en even verderop ging een lamp branden bij een van de tafels. Ze liep erheen, hing haar jas over de rugleuning van haar stoel en nam plaats.

‘De kapstok is daar, mevrouw.’

Sarah kromp ineen. Ze was er met haar 38 jaar nog steeds niet aan toe om met ‘mevrouw’ aangesproken te worden en al helemaal niet op zo’n belerende toon. Met een zucht hing ze haar jas aan de kapstok.

Een paar minuten later bracht de norse vrouw haar de archiefstukken, haar handen gehuld in witte katoenen handschoenen. ‘U mag hier alleen doorheen kijken als u deze aantrekt.’ Ze legde de twee boeken met uiterste zorgvuldigheid voor Sarah neer en toverde een set van dezelfde witte handschoenen uit haar broekzak. ‘Het is verboden om de stukken te fotograferen.’

‘Natuurlijk, geen probleem. Ik zal er zorgvuldig mee omgaan.’ Sarah wurmde haar lange vingers in de handschoentjes.

De vrouw knikte kort en liet haar alleen met het prachtig gedecoreerde leenakteboek en het fragiele, bijna uit elkaar vallende leenregister.

Voorzichtig sloeg Sarah het boek open. Het beeld voor haar ogen flikkerde even, zoals een filmbeeld dat haperde. Daarna werd haar zicht weer helder. In de verte hoorde ze kerkklokken luiden. Van schrik sloeg ze het boek met een klap weer dicht. Dit herkende ze maar al te goed.

De vrouw achter de balie keek haar met een gefronst voorhoofd aan.

‘Het spijt me,’ fluisterde Sarah, terwijl ze haar hand verontschuldiging op stak. Ze haalde een paar keer diep adem en sloeg het boek opnieuw open. Meteen leken enkele letters op te lichten. Het werd wazig voor haar ogen en ze knipperde een paar keer. De letters bleven verlicht. Nadat haar beeld weer wat scherper was, leek het of de letters bewogen.

Ze dwong zichzelf om het boek niet weer dicht te slaan. Ze was gewoon moe, prentte ze zichzelf in. De toetsweek op school was net achter de rug. En deze week was een rustige week, waardoor nu alle opgekropte stress eruitkwam. Ze probeerde de vermoeidheid uit haar ogen te wrijven en concentreerde zich daarna weer op de pagina die voor haar lag. Lichtgevende letters schoven nu in volle vaart over het papier. Ze had het zich niet verbeeld. Was dit een nieuw visioen? Drie jaar lang had ze niets gehoord of gezien.

Het leek wel of de letters woorden probeerden te vormen. Haar mond werd droog en haar hartslag versnelde. Dit kon niet waar zijn. Uit alle macht probeerde ze haar ademhaling onder controle te houden om een paniekaanval te voorkomen. Ze dwong zichzelf om rustig te blijven kijken. Ze wilde weten wat er zou gebeuren.

HEL. NU. P. DROOMT. IK. GUG.

Ze schrok. Wat stond er? Wat betekende het? De woorden bleven even staan en schoten vervolgens weer over het papier.

HULP. G. MOORDEN. TUIG. K. Het waren steeds dezelfde letters die haar iets probeerden duidelijk te maken en zich tot woorden vormden. Ze herkende wel enkele woorden. Die brachten haar onmiddellijk terug naar haar tijd in het verleden.

De flitsende woorden kwamen weer tot rust in een nieuwe volgorde. HULP NODIG. KOMT GEUR. Ze begreep het nog steeds niet. Komt geur? Gefrustreerd greep ze naar haar hoofd en tuurde naar de zin die was verschenen. Opnieuw werden de woorden gehuseld.

De woorden bleven staan en straalden een gloed uit die steeds feller werd. Ze keek nog eens goed. Dit kon niet. Het stond er echt. Seconden lang staaarde Sarah naar de pagina. Ze knipperde een paar keer met haar ogen, alsof het verversen van haar blik iets zou veranderen aan de zin die was verschenen. Hoe vaak ze echter ook keek, de tekst bleef hetzelfde: HULP NODIG. KOM TERUG.

Een koude rilling schoot door Sarahs lichaam, terwijl het bloed uit haar gezicht wegtrok. Ze trilde toen ze met frustratie probeerde de handschoenen van haar klamme vingers te trekken, het duurde een eeuwigheid. Ze smiet de handschoenen opzij en klapte met bezwete handen het zware boek dicht. Het kon haar niet schelen. Er was maar een ding belangrijk. Haar familie had haar nodig.